

2024-06-12 Nr. NV-1573

ĮSTATYMO PROJEKTAS TAP-24-658, 24-659, 24-660 TAIS-24-1910(3), 24-6050(2), 24-6049(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITINIŲ ORGANIZACIJŲ ĮSTATYMO NR. XIV-1415 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 21, 23, 24, 26, 33, 35 IR 38 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau–POĮ), LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.70 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau–CK), LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12, 85, 86, 88, 90, 92, 93, 94, 223, 544, 545 STRAIPSNIŲ, XI SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 85(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-1382 11 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau–ANK) PROJEKTŲ (toliau–Įstatymų projektai).		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne	<i>Teisingumo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta <i>2024-06-11</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA
<p>Įstatymų projektai parengti, nes:</p> <ul style="list-style-type: none">
- nesureguliuotos duomenų gavėjų - žurnalistų teisės visuomenės informavimo tikslais, kiek tai būtina jų profesinei pareigai atlikti, neatlygintinai gauti aktualius ir istorinius politinių organizacijų narių duomenis iš Politinių organizacijų narių registro informacinės sistemos (toliau – POLONR);
- nenustatytas trūkumų pašalinimo terminas, per kurį politinė organizacija Teisingumo ministerijai turi pateikti trūkstamus dokumentus ar duomenis, o šių dokumentų ar duomenų nagrinėjimo ir išvadų rengimo tvarka nedetalizuota;
- detaliai neįvardintos institucijos, į kurias Teisingumo ministerija turėtų teisę kreiptis, kai kyla pagrįstų įtarimų dėl politinės organizacijos pateiktų duomenų tikrumo, tikslų, veiklos būdų prieštaravimo įstatymų reikalavimams;
- nesureguliuoti atvejai, kai politinės organizacijos numato dalyvauti kitų juridinių asmenų steigime ir veikloje;
- nesuderintos Politinių organizacijų įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso įsigaliojimo nuostatos, susijusios su POLONR funkcionavimo pradžia.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS
<p>Politinių organizacijų projektu siūloma:</p> <ul style="list-style-type: none">
• užtikrinti žurnalistams teisę neatlygintinai iš POLONR gauti aktualius ir istorinius politinių organizacijų narių duomenis (išskyrus fizinio asmens kodą, deklaruotos gyvenamosios vietos adresą ir duomenis apie fizinio asmens neveiksnumą politinės veiklos srityje arba civilinio veiksnumo apribojimą politinės veiklos srityje), esant pagrįstam žurnalistų prašymui, atitinkančiam Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR), Visuomenės informavimo įstatymo nustatytoms sąlygoms, teikiamam žurnalistikos tikslais;
• išplėsti ir detalizuoti šiuo metu galiojančią tvarką ir nustatyti, kad Teisingumo ministerija turi teisę kreiptis į Valstybės saugumo departamentą, Policijos departamentą bei Generalinę prokuratūrą, esant poreikiui ir į kitas institucijas, kai vykdant savo funkcijas, jai kyla pagrįstų įtarimų dėl politinės organizacijos pateiktų duomenų tikrumo, tikslų, uždavinių, veiklos būdų galimo prieštaravimo Konstitucijai, Civiliniam kodeksui, POĮ ar kitiems įstatymams;
• nustatyti, kad politinės organizacijos galėtų dalyvauti tik viešųjų juridinių asmenų steigime ir veikloje, jei tokie politinės organizacijos veiklos tikslai nustatyti jų įstatuose;
• papildyti POĮ nauju 8(1) straipsniu, reglamentuojančiu politinių organizacijų narių registre tvarkomų duomenų apie politinių organizacijų narius rinkinį (politinių organizacijų narių registro informacinėje sistemoje bus tvarkomi politinės organizacijos narių duomenys – vardas, pavardė, asmens kodas, deklaruotos gyvenamosios vietos adresas, pilietybė, duomenys apie neveiksnumą politinės veiklos srityje arba civilinio veiksnumo politinės veiklos srityje apribojimą, narystės politinėje organizacijoje pradžios ir pabaigos datos);
• patikslinti POĮ 9 straipsnio, kuriuo reglamentuojamos politinių organizacijų pertvarkymo ir pabaigos procedūras ir numatyti terminus (6 mėn.), kuriems suėjus, Juridinių asmenų registro tvarkytojas inicijuotų politinės organizacijos likvidavimą CK numatyta tvarka;
• patikslinti POĮ 21 straipsnyje reglamentuojama valstybės biudžeto asignavimų politinių partijų veiklai finansuoti dydžio apskaičiavimo, jų paskirstymo ir mokėjimo tvarkos nuostatas;

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

• patikslinti POĮ ir kituose įstatymuose Vyriausiajai rinkimų komisijai teikiamų auditoriaus ataskaitų pavadinimus (siūloma vadinti - Sutartų procedūrų ataskaita), įgyvendinant Tarptautinį susijusių paslaugų standartą „Sutartų procedūrų užduotys.

Civilinio kodekso projektu siūloma nustatyti, kad Juridinių asmenų registro informacinės sistemos tvarkytojas gali inicijuoti juridinio asmens likvidavimo procedūrą, kai remiantis POLONR informacinės sistemos duomenimis politinės organizacijos narių skaičius 6 mėnesius neatitinka POĮ reikalavimų ir šios politinės organizacijos nariai per 6 mėnesius nuo tokio narių skaičiaus sumažėjimo nenumatoma politinės organizacijos reorganizuoti, pertvarkyti ar likviduoti.

Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) projektu siekiama suderinti ANK nuostatas su 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusi naujos redakcijos Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūloma, kad Įstatymai įsigaliotų nuo 2025 m. liepos 1 d.

Vyriausybė ir teisingumo ministras iki 2025 m. birželio 30 d. priimtų įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Įvertinus pakankamai retus kreipimosi į kompetentingas institucijas dėl turimos informacijos apie politinių organizacijų, jų valdymo organų narių keliamų grėsmių ar veiklos prieštaravimo galiojantiems teisės aktams atvejus, POĮ projekto nuostatų įgyvendinimui papildomas lėšų poreikis nenumatomas.

Pasikeitus situacijai (padidėjus užklausų į kompetentingas institucijas skaičiui), lėšų poreikis papildomiems technoliniams ir žmogiškiesiems resursams būtų vertinamas iš naujo.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymų projektų rengime dalyvavo Vidaus reikalų ministerija, Vyriausiąja rinkimų komisija, Lietuvos auditorių rūmais, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, Žurnalistų profesionalų asociacija, Valstybės saugumo departamentas, Generalinės prokuratūra, Policijos departamentas, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos, valstybė įmonė Registrų centras, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos žurnalistų sąjunga.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai buvo pateikti derinti suinteresuotoms institucijoms ir be pastabų suderinti su Vidaus reikalų ministerija, Vyriausiąja rinkimų komisija, Lietuvos auditorių rūmais, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, Žurnalistų profesionalų asociacija.

Teisingumo ministerijoje 2024 m. gegužės 8 d. organizuotas pasitarimas Valstybės saugumo departamento, Generalinės prokuratūros, Policijos departamento pateiktoms pastaboms aptarti. Į Generalinės prokuratūros, Policijos departamento, Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos, valstybės įmonės Registrų centro pateiktas pastabas atsižvelgta, Įstatymų projektai atitinkamai patikslinti ir suderinti darbo tvarka.

Į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Valstybės saugumo departamento dalį pateiktų pastabų atsižvelgta, kitos pastabos įvertintos derinimo pažymoje. Lietuvos žurnalistų sąjunga nustatytais terminais pastabų Įstatymų projektams nepateikė.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų Įstatymų projektams neturi (2024 m. birželio 4 d. išvada Nr. NV-1484).

Įstatymų projektai svarstyti 2024 m. birželio 11 d. tarpinstituciniame pasitarime, pastabų ar pasiūlymų nepateikta.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Įstatymų projektai neprieštarauja Aštuonioliktosios Vyriausybės programai, kuriai pritarta Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72.

Politinės pažiūras atskleidžiantys duomenys priskiriami specialių kategorijų asmens duomenims (2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 9 straipsnio 1 dalis), žurnalistų prašymas turi būti pagrįstas, t. y. išpildoma bent viena iš šių sąlygų: 1) jei duomenų subjektas aiškiai sutiko perduoti tuos duomenis žurnalistui (teisėtas pagrindas – sutikimas); 2) jei tai yra duomenys, kuriuos pats duomenų subjektas jau yra akivaizdžiai viešai paskelbęs; 3) tvarkyti duomenis būtina dėl svarbaus viešojo intereso priežasčių (BDAR 9 str. 2 d. g punktas).

Siekdamas gauti šiuos duomenis žurnalistas turės pateikti išsamius įrodymus dėl to, kad šie duomenys reikalingi, kokių būdu jie bus naudojami, koks jų naudojimo tikslas ir pateikti savo vertinimą, koks esminis visuomenės interesas žinoti nusveria duomenų subjekto teises. Kiekvienu atveju žurnalistų prašymą POLONR informacinės sistemos duomenų tvarkytojas vertins individualiai.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Artūras Norkevičius

Viešojo valdymo grupė, vyresnysis patarėjas